

Кащена Н.Б.
д.е.н., професор
Державний біотехнологічний університет
м. Харків, Україна

КОНТРОЛІНГ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Вступ України до Європейського Союзу надає широкі можливості вітчизняним підприємствам і відкриває доступ до європейського ринку. Розширення споживацької аудиторії, збільшення обсягів продажів і підвищення конкурентоспроможності вимагає впровадження сучасних технологій, удосконалення бізнес-процесів і підвищення якості вітчизняної продукції (товарів, робіт, послуг) згідно визнаних в країнах ЄС стандартів.

На тлі євроінтеграційних прагнень України відбувається й цифрова трансформація бізнес-процесів (рис. 1). Використання цифрових технологій та інноваційних підходів до управління дозволяє підприємствам подолати вразливості, спричинені війною, активізує участь бізнесу у відбудові країни, пришвидшує адаптацію до стандартів Європейського Союзу та надає можливість ринкової конкуренції на засадах прозорості, відкритості, справедливості, неупередженості та конфіденційності. Тому надважливим питанням сьогодення є пошук новітніх підходів та інструментів менеджменту, здатних забезпечити адекватне і своєчасне реагування на цифрові зміни, а також спростити та уможливити ефективність інтеграції української інноваційної екосистеми в європейську мережу через впровадження інновацій, оптимізацію та трансформацію бізнес-моделей в електронний формат.

В умовах сучасних викликів і трансформацій гідним інструментом для підтримки процесу євроінтеграції та забезпечення ефективності менеджменту бізнес-процесів і підприємства в цілому є контролінг. Аргументами на користь контролінгу є необхідність:

- побудови спеціальної системи інформаційного забезпечення управління;
- системного моніторингу змін бізнес-середовищі підприємства;
- швидкого реагування на зміни бізнес-середовища й підвищення гнучкості менеджменту підприємства;
- контролю та прогнозування майбутніх змін через нестабільність бізнес-середовища;

- координації управлінських впливів всередині системи управління підприємством;
- продуманої системи дій щодо забезпечення виживання підприємства та уникнення кризових явищ.

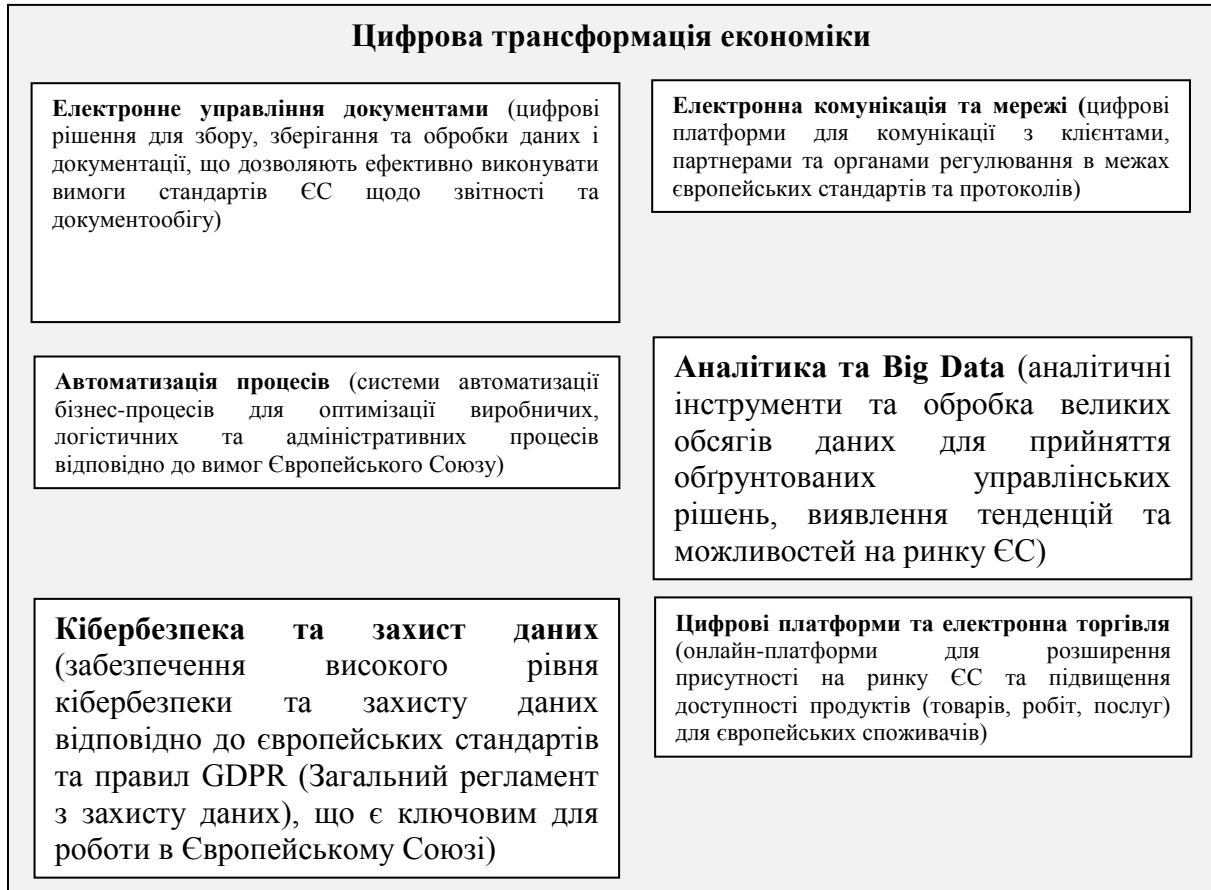

Рис. 1. Напрями цифрової трансформації економіки

Як складова управління підприємством контролінг пов’язаний із належним функціональним та інструментальним супроводом реалізації й контролю управлінських впливів. Система контролінгу поєднує функції аналізу, оцінки, планування, контролю, регулювання та мотивації й інтегрує їх в інтелектуальний контур інформаційної системи управління підприємством. В комплексі це забезпечує наукове обґрунтування й підвищення ефективності управлінських рішень щодо подолання дестабілізуючого впливу факторів зовнішнього та внутрішнього бізнес-середовища з урахуванням специфіки діяльності підприємства та уподобань споживачів.

Основу системи контролінгу складає регулярний та своєчасний збір інформації про діяльність підприємства і стан ринкового середовища його

функціонування, аналіз та планування цієї інформації тощо, зокрема систематичний контроль за фінансами, процесами, ресурсами та стратегіями підприємства. Відповідність і вигідне позиціонування у контексті євроінтеграції здатні забезпечити такі інструменти контролінгу, як:

- фінансовий контроль (для управління фінансами, включаючи контроль над витратами, збором та аналізом фінансових даних задля забезпечення відповідності європейським стандартам та вимогам);
- управління ризиками (для виявлення та оцінки ризиків, пов’язаних з процесами євроінтеграції, та розробки стратегії з їх управління);
- моніторинг дотримання стандартів (для перевірки відповідності внутрішніх процедур і стандартів підприємства стандартам Європейського Союзу);
- стратегічне планування (для розробки стратегій, спрямованих на євроінтеграцію, і визначення показників вимірювання їх результативності);
- забезпечення прозорості та відкритості (для створення механізмів відкритості та внутрішнього контролю, що є важливими аспектами транспарентності в контексті євроінтеграції).

Поряд із визначеними для ефективного контролю, планування, аналізу та управління діяльністю підприємства в контролінгу застосовуються й інші методи та інструменти, які спрямовані на досягнення стратегічних цілей та забезпечення стабільного розвитку (рис. 2).

Компоненти системи контролінгу	
Планування (розробка стратегічних планів, визначення цілей та завдань, ресурсів, необхідних для досягнення цілей)	Контроль (моніторинг та оцінка фактичних результатів порівняно з планами, виявлення відхилень і аналіз причин їх виникнення)
Аналіз (глибоке вивчення даних та інформації для зрозуміння причин та наслідків певних явищ, виявлення можливостей для оптимізації процесів)	Звітність (систематичне створення звітів та інформаційних матеріалів для керівництва та зацікавлених сторін)
Управління ризиками (виявлення, оцінка та управління ризиками, які можуть вплинути на досягнення цілей організації)	Підтримка прийняття рішень (надання аналітичної та стратегічної інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень)

Рис. 2. Референтна модель архітектури системи контролінгу

Отже, євроінтеграційні прагнення вітчизняного бізнесу спонукають до реформ, модернізації та вдосконалення, сприяючи розвитку економіки та підвищенню конкурентоспроможності України на міжнародній арені. Насиченість та інтенсивність інформаційних потоків вимагають систематизації й уніфікації даних для забезпечення ефективності управління бізнесом. Принципово новою концепцією інформації й управління є контролінг. Як система управління контролінг реалізує синтез елементів обліку, аналізу, контролю, планування задля оперативного і стратегічного управління процесами досягнення цілей.

Література

1. Кашчена Н.Б. Контролінг у системі управління економічною активністю торговельного підприємства. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2019. Вип. 2(30). С. 89-101. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/2791>
2. Кашчена Н. Б. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною активністю підприємств торгівлі: теорія, методологія, практика: монографія. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2021. 389 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/33905>

References

1. Kashchena N. B. Controlling in the system of managing economic activity of a trading enterprise. Economic strategy and prospects for the development of trade and services. 2019. Issue 2(30). P. 89-101. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/2791>
2. Kashchena N. B. Accounting and analytical management of the economic activity of trade enterprises: theory, methodology, practice: monograph. Kharkiv: I. S. Ivanchenko Publishing House, 2021. 389 p. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/33905>

Коваленко Д.О.
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Решитько Т.В.
к. е. н., доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

ВПЛИВ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ

Існує багато визначень прямих іноземних інвестицій (ПІІ), але найбільш детальним є визначення Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Експерти ОЕСР визначають прямі іноземні інвестиції як «інвестиції з довгостроковими відносинами між прямим інвестором та суб'єктом господарювання в іншій країні. Завдяки досягненню своєї мети - отримання довгострокової вигоди - прямий інвестор виявляє тривалий